

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Keski-Pohjanmaan aluehallitus 27.08.2025
2785/03.00/2025

Valmistelija vs. hallintolakimies Aino Aurala

Valtiovarainministeriö pyytää Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Lausunto on pyydetty toimittamaan viimeistään 28.8.2025 klo 16.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hyvinvointialue- ja maakuntajakolakiä (614/2021). Hyvinvointialue- ja maakuntajakolain nimike ehdotetaan muutettavaksi hyvinvointialuejakolaiksi. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi maakuntajakolaki.

Hyvinvointialuejakolaissa ei enää säädettäisi maakuntajaosta eikä maakuntajaon muuttumisesta hyvinvointialuejaon muutosten seurauksena. Lakiin lisättäisiin säännökset hyvinvointialueen jakamista koskevasta taloudellisesta selvityksestä. Lakiin tehtäisiin myös eräitä muita muutoksia. Uudessa maakuntajakolaissa säädettäisiin maakuntajaon perusteista ja sen muuttamisen edellytyksistä, vireillepanosta ja valmistelusta.

Hyvinvointialuejakoa ja maakuntajakoa, niiden perusteita tai hyvinvointialueen muuttamisen edellytyksiä ei esitettäisi muutettavaksi. Hyvinvointialueesta annettuun lakiin (611/2021) sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta annettuun lakiin (616/2021) tehtäisiin esityksestä johtuvat teknisluonteiset tarkistukset.

Lisäksi hyvinvointialueesta annetun lain valtuustoryhmän toiminnan tukemista ja luottamushenkilöiden palkkioita ja korvauksia koskeviin säännöksiin ehdotetaan täsmennyksiä. Hyvinvointialuelain 27 §:n 2 momenttia muutettaisiin siten, että siinä ei enää säädettäisi mahdollisuudesta tukea toimenpiteitä, joilla valtuustoryhmät edistävät hyvinvointialueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Jatkossa momentin mukaan valtuustoryhmien toimintaedellytyksien parantamiseksi hyvinvointialue voisi taloudellisesti tukea valtuustoryhmien sisäistä toimintaa sekä valtuustoryhmän päätöksentekoon liittyvää muuta toimintaa. Sisäistä toimintaa ei ole määritelty voimassa olevassa säännöksessä. Tuen käyttökohteet jäisivät jatkossakin paikalliseen harkintaan. Aluevaltuustoryhmiä voitaisiin tukea esimerkiksi antamalla ryhmän käyttöön tiloja, sihteeriapua, tietoyhteyksiä ja laitteita sekä avustamalla luottamushenkilöiden koulutusta tai sellaisten tilaisuuksien järjestämistä, jotka liittyvät hyvinvointialueen päätöksentekoon liittyvien asioiden käsittelyyn. Esimerkiksi hyvinvointialueen asukkaiden kuuleminen ja keskustelutilaisuudet hyvinvointialueen päätöksentekoon liittyvistä asioista olisivat

jatkossakin mahdollisia. Lisäksi ehdotetaan raportoinnin läpinäkyvyyden parantamiseksi, että tuen määrän lisäksi hyvinvointialueen tilinpäätöksessä tulisi ilmoittaa valtuustoryhmittäin tuen käyttökohteet. Voimassa olevan sääntelyn mukaisesti tukea ei voitaisi myöntää yksilöitävää tuen käyttötarkoitus. Tukea ei voitaisi myöntää vuosittaisena kokonaissummana, vaan tuki voitaisiin myöntää vain erikseen yksilöityjen kustannuksien kattamiseen. Sääntely edellyttäisi, että tuesta päätettäessä tulisi tuen käyttötarkoitus yksilöidä, jolloin tuen käyttäminen ei jää valtuustoryhmän vapaasti harkittavaksi.

Hyvinvointialuelain 87 §:n 1 momentin 1 kohtaa täsmennettäisiin siten, että kokouspalkkioita voidaan maksaa ainoastaan toimielimen ja vaikuttamistoimielimen kokouksista. Kohtaa ei sovellettaisi erilaisiin toimielimen kokouksen ulkopuolisiin tilaisuuksiin ja kokoontumisiin. Toimielinten kokousten ulkopuolisista hyvinvointialueen järjestämistä tilaisuuksista voitaisiin maksaa 2 momentissa tarkoitettuja erillispalkkioita hyvinvointialueen harkinnan mukaan. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin, että 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen palkkioiden tulisi olla kohtuullisia ottaen huomioon hyvinvointialueen toiminta ja talous. Palkkioiden suuruus perustuu luottamushenkilön asemaan ja tehtäviin. Säännös olisi luonteeltaan informatiivinen, ja sillä toteutettaisiin osaltaan hallintolain hyvän hallinnon perusteita. Palkkioiden perusteiden määrittelyssä tulisi luonnollisesti ottaa huomioon hyvinvointialueen toiminta ja talous sekä esimerkiksi toimielimen tehtäväalan laajuus. Aluevaltuuston tehtäviin kuuluu 22 §:n 2 momentin 11 kohdan mukaan päättää luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista.

Liitteet

A. Lausuntopyyntö

B. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten lausunto

Päätösesitys

Aluehallitus

1. merkitsee lausuntopyynnön tiedoksi;
2. hyväksyy liitteen mukaisen lausunnon hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisesta ja siihen liittyvistä muista esityksistä;
3. valtuuttaa vs. hallintolakimiehen tekemään teknisluontoisia ja tarvittavia muutoksia lausuntoon ennen sen antamista Lausuntopalvelu.fi -palveluun.

Päätös